

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-12-06

Diarienummer N160-1892/23

Handläggare: Katrin Ceesay

katrin.ceesay@aldrevardomsorg.goteborg.se

Svar på remiss – motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation

Förslag till beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. avstyrker motionens förslag att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation.
2. tillstyrker motionens förslag att screening ska dokumenteras på sådant sätt att det går att få ett statistiskt underlag för hela staden och föreslår ett uppdrag för detta.
3. översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
4. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har att yttra sig över motionen från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation. Enligt motionärerna ska Göteborgs Stad bli bäst i världen på att bekämpa våld i nära relation och för att kunna göra detta menar de att Göteborgs Stad behöver arbeta systematiskt, uthålligt och skyndsamt. Det lyfts fram att Göteborgs Stad behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer i alla åldrar som utsätts för våld i nära relation. Motionärerna vill normalisera frågor om våld genom att fler personer i alla åldrar som är i kontakt med socialtjänsten ska nås av frågor om våld. Syftet är att fler ska kunna berätta om sin utsatthet och få hjälp och stöd. Motionärerna ställer frågan om det finns mer lämpliga screeninginstrument än FREDA-kortfrågor¹ som används idag.

Förslagen från motionärerna är att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett lämpligt screeninginstrument i samverkan med relevanta nämnder där det är lämpligt att alltid screena för våld i nära relation samt att screeningen dokumenteras på ett sådant sätt att det går att få statistiskt underlag för hela staden.

¹ [FREDA-KORTFRÅGOR \(socialstyrelsen.se\)](https://socialstyrelsen.se/freda-kortfragor)

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen bedömer att ett lämpligt screeninginstrument inte behöver tas fram med hänvisning till det befintliga arbetet kopplat till screening som redan pågår i förvaltningen. Förvaltningen bedömer att ett resurssatt uppdrag bör ges för utveckling av det befintliga verksamhetssystemet för att möjliggöra en systematisk uppföljning av socialnämndernas arbete med våld i nära relationer och en sådan staden-övergripande uppföljning som motionärerna efterfrågar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett stort samhälls- och folkhälsoproblem med stora konsekvenser för den enskilde i form av lidande. Inte sällan påverkas den utsattas ekonomi. Även för samhället kommer våld i nära relationer med stora kostnader. Ekonomiskt våld är en form av våld som inriktar sig på personens ekonomi med syfte att skada personen, men även andra former av våld i nära relationer kan få konsekvenser för ekonomin. Våld påverkar generellt hälsan vilket kan leda till sjukskrivning, arbetslöshet samt problem med att lösa boende vid en separation.

Ekonomiska konsekvenser finns både på individnivå och på samhällsnivå. Även införandet av ett nytt arbetssätt så som screening kan för äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen få ekonomiska konsekvenser. Kostnader för socialnämnderna som utreder ärenden om våld i nära relationer kan på kort sikt komma att öka om screeningen leder till att mer våld uppdagas. För äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen, som ska ställa frågor om våld på rutin, kan ökade resurser behövas sättas in då screening kan innebära att ytterligare möten med den enskilde. Även samverkan med övriga socialnämnder kan krävas, vilket kan vara tidskrävande.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Våld orsakar betydande kostnader för samhället varje år men våldet orsakar också stort lidande för enskilda som leder till sämre livskvalitet. Den som blir utsatt för våld i nära relationer riskerar också sämre hälsa. Det beror bland annat på att våldet ökar risken för stresssymptom. Det kan leda till ökad dödlighet, fysisk ohälsa, kronisk smärta, högt blodtryck, hjärtproblem, ångest och depression. Det kan i sin tur leda till ökad risk att bli inlagd på sjukhus. För en äldre person kan det leda till en ökad risk att flytta till särskilt boende. På grund av de stora konsekvenserna är det viktigt att uppmärksamma våldet och agera med det stöd som Göteborgs Stad kan ge. Det kan handla om att stötta den enskilde i kontakter med övrig socialtjänst, läkare, polis med mera. Det kan också handla om att se över vilka insatser våra verksamheter har som kan ge stöd och avlastning samt hjälp för den enskilde att komma ifrån våldet.

Samverkan

Information ges i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 24 januari 2024.

Bilagor

1. Handling 2023 nr 191 Motion av Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret

Ärendet

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har att ta ställning till motionen från Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) om att ta fram ett lämpligt screeninginstrument för våld i nära relation. Äldre samt vård- och omsorgsnämndens yttrande ska ha kommit in till stadsledningskontoret senast den 7 februari 2024.

Beskrivning av ärendet

Enligt motionärerna Simona Mohamsson (L) och Kristina Bergman Alme (L) ska Göteborgs Stad bli bäst i världen på att bekämpa våld i nära relation. För att kunna göra detta menar de att Göteborgs stad behöver arbeta systematiskt, uthålligt och skyndsamt. Motionärerna lyfter fram att Göteborgs Stad behöver bli bättre på att använda screeninginstrument för att identifiera personer i alla åldrar som utsätts för våld i nära relation. Motionärerna vill normalisera frågor om våld genom att fler personer i alla åldrar som är i kontakt med socialtjänsten ska nås av frågor om våld. Syftet är att fler ska kunna berätta om sin utsatthet och få hjälp och stöd.

Förvaltningens bedömning

Göteborgs Stad har tidigare fattat beslut om nolltolerans mot våld i nära relationer. Ytterligare motioner har lagts inom området vilka alla bidrar till att sätta fokus på det stora folkhälsoproblemet som våld i nära relationer är. Socialstyrelsen fattade beslut den 31 maj 2022 om nya föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Författningen riktar sig till socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården och trädde i kraft den 1 november 2022 (HSLF-FS 2022:39). De nya riktlinjerna om våld i nära relationer fastställer att en socialnämnd, som äldre samt vård- och omsorgsnämnden, ska fastställa rutiner för när och hur medarbetare i dess verksamheter ska ställa frågor om våld.

Nämnden ska arbeta för att upptäcka våldsutsatthet. Detta betyder att förvaltningen ska ha rutiner för på vilket sätt medarbetare i en viss verksamhet ska ställa frågor vid tecken på utsatthet för våld eller våldsutövande. Vidare innebär det att förvaltningen ska ställa rutinmässiga frågor om våldsutsatthet eller våldsutövande till alla klienter/omsorgstagare vid ett visst tillfälle eller i samband med en viss aktivitet, exempelvis vid ansökan om insatser. Utifrån de nya föreskrifterna och det uppdrag som nämnden fick i mars 2021 har förvaltningen tagit fram rutiner för att screena, det vill säga ställa frågor om våld på rutin. Rutinen har beslutats och en handbok har även tagits fram som ett stöd i arbetet. I samband med framtagandet av de nya rutinerna tittade arbetsgruppen på flera olika kunskapskällor, metoder och verktyg för att ställa frågor om våld på rutin. Exempelvis länkas i förvaltningens rutin till screeningverktyget REAGERA-S² som är ett verktyg framtaget för att användas inom hälso- och sjukvård och som riktar sig till äldre personer.

Förvaltningens egen rutin för att ställa frågor om våld på rutin innehåller även den kunskap från forskningsprojektet REAGERA som handlar om hur man bäst ställer frågor om våld till äldre personer. Möjligheten att hämta inspiration från ett verktyg som är framtaget för äldre personer uppmuntras men förvaltningen ser inte någon anledning att

² REAGERA står för Responding to Elder Abuse in GERiatric care och är ett forskningsprojekt som bedrivs i samarbete mellan Region Östergötland och Linköpings Universitet och som finansieras med medel från Brottsofferfonden. J. Simmons 2021 <https://liu.se/forskning/reagera>.

frånga Socialstyrelsens rekommendation om att använda FRED-kortfrågor för att ställa frågor om våld. I förvaltningens rutin framgår därför att det är FRED-kortfrågor som ska användas för att ställa frågor på rutin. I sambandet med framtagandet av förvaltningens rutin togs det fram två poster i socialtjänstens verksamhetssystem Treserva. Detta för att kunna göra den systematiska uppföljning som motionärerna efterfrågar. I förvaltningens rutin för myndighet ska det dokumenteras att screening genomförs i händelsen ”fråga om våld” i Treserva. I de fall våld framkommit eller det finns tecken på våldsutsatthet noteras detta i händelsen ”våld i nära relation” i Treserva. Det är möjligt att andra socialnämnder i dagsläget inte har den möjligheten att ta fram sådan statistik i Treserva.

Förvaltningen bedömer det positivt att statistik kan tas fram på aggregerad nivå när det gäller hur många personer som screenas i kontakt med socialtjänsten och hur många som erbjuds insatser då våld i nära relation förekommer. För att den här typen av statistik ska vara möjlig att ta fram är det av stor vikt att Göteborgs Stads berörda verksamheter har ett enhetligt sätt att registrera frågor om våld i Treserva. Därtill behöver rutin för frågor och registrering tillämpas i det dagliga arbetet. Förvaltningen föreslår därför att Göteborgs Stads enhet som har ansvar för utveckling av Treserva ges i uppdrag och får ekonomiska förutsättningar att i samarbete med stadens kompetenscenter för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck se över och genomföra nödvändiga förändringar i systemet. Eventuella dokumentationskrav behöver vara så enkel som möjligt att hantera så att ökad administrativt arbete kan undvikas.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Simon Andrén Cederholm
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör